

Еритематозні ураження шкіри

- Доцент, к.мед.н
Людмила Дерев'янко

Київський медичний університет УАМН

ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ морфологічні категорії

Судинні реакції

- транзиторна ерітема
- уртикарія, ангіоедема
- персистуюча ерітема
- еритема поліморфна, вузлова, кільцеподібна
центрифугальна
- пурпура
  - що не пальпується (петехії, екхімози)
  - що пальпується (васкуліт)

Еритематозні Ураження Шкіри

А. Транзиторна

- Кропив'янка, ангіоедема
- Раптові приливи

Б. Персистуюча

- Багатоформна еритема
- Токсичний епідермальний некроліз
- Ексфоліативний дерматит (SSSS)
- Папульозна уртикарія
- Вузлувата еритема
- Еритема кільцеподібна відцентрова

Реакції гіперчутливості

Типи реакції	Механізм	Клінічні приклади
I – негайної гіперчутливості	Ig E - опосередковані	Анафіліксія, анафілактоїдна реакція на ліки, кропив'янка
II - цитотоксична	Антиген-специфічні IgG та IgM та антитіла	Гемолітична анемія (без шкірних уражень)
III – імунні комплекси	Антиген - антитіло (активація комплементу)	Сироваткова хвороба, лейкоцитокластичний васкуліт, кропив'янка (інфекції), ПЕ
IV –сповільнена гіперчутливість (клітинно-опосередкована)	Сенсибілізовані Т лімфоцити	АКД Кореподібні висипи на ліки Папульозна кропив'янка

Кропив'янка & ангіоедема

Кропив'янка та Ангіоедема

- Визначення
  - судинна реакція шкіри, при якій, внаслідок виходу тканинної рідини з капілярів, утворюються рожеві, гладкі, набряклі, короткочасні пухирі
  - пухир - набряк поширюється в поверхневі шари дерми, при ангіоедемі - в дерму і/чи підшкірно та в слизові оболонки
  - з різних причин, але найчастіше - реакція на їжу, ліки та інфекції
  - Класифікація---3 великих групи: (i) імунологічна, (ii) неімунологічна, (iii) ідіопатична

Кропив'янка: Етіологія (1)

I. Імунологічна кропив'янка

(i). IgE - залежна

1. атопія

2. специфічна антигенна чутливість (їжа, ліки)

3. фізична: (i) дерматографізм (ii) холодова
(iii) світлова (iiii) холінергічна

(ii). Комплемент - обумовлена

1. Спадкова ангіоедема

2. Набута ангіоедема зв'язана з лімфомою

3. Некротизуючий васкуліт

4. Сироваткова хвороба

5. Реакції на компоненти крові

Кропив'янка - Етіологія (2)

2. Неімунологічна кропив'янка

- Прямі релізінг' фактори мастоцитів
  1. Наркотики
  2. Антибіотики
  3. Кураре, д-тубокурарін
  4. Рентгеноконтрасти
- Фактори, що впливають на метаболізм арахідонової кислоти
  1. Аспірин та нестероїдні протизапальні засоби
  2. Азотовмісні фарби і бензоати (харчові)

3. Кропив'янка ідіопатична

Ідіопатична уртикарія

Кропив'янка - патофізіологія

- Тип 1 імунологічної реакції - внаслідок утворення комплексу антиген-IgE на поверхні мастоцитів, з яких виділяються гістамін, гепарин та інші медіатори (дегрануляція).

Ця реакція спричиняє розширення та збільшення проникності судин, що зумовлює формування локального дермального набяку.

Папульозна кропив'янка

Папульозна кропив'янка

Папульозна кропив'янка

Папульозна кропив'янка

- Реакція на укуси комах, кліщів тварин (котів, собак, птах), бліх, комарів
- Частіше весною та восени
- Згруповані. сверблячі, набряклі папули,
- з везикулою чи кірочкою в центрі
- Реакція сповільненого типу до слини

Ангіоедема (набряк Квінке)

- набряк поширюється в дерму і/чи підшкірно та в слизові оболонки
- локалізується переважно на обличчі/кінцівках
- може загрожувати життю
- хронічний рецидивуючий перебіг
- спадкова - рідко зустрічається, успадковується по аутосомно-домінантному типу, зумовлена дисфункцією/дефіцитом C1 - інгібітора (C1-інг) естерази

Ангіоедема (набряк Квінке)

Хронічна кропив'янка

- триває понад 6 тижнів
- понад 80% випадків - ідіопатичні
- можлива полівалентна сенсibilізація
- може перебігати на тлі колагенових захворювань, раку, паразитарних інфекцій, глистних інвазій.

Холінергічна кропив'янка

Холінергічна кропив'янка

- переважно зустрічається в людей молодого віку,
- Спонтанно регресує з часом
- провокуючі фактори - фізичне навантаження, тепло та емоційні розлади
- починаються раптово на тулубі з густо розміщених, червоних, 1 - 3 мм папул, що тривають 20-25 хвилин
- може спостерігатися при дерматографізмі
- викликана хімічним медіатором ацетилхоліном
- Лікування:
  - уникати провокуючих факторів
  - антигістамінні

Неімунологічна кропив'янка

- деякі хімічні речовини можуть викликати дегрануляцію мастоцитів прямо через неімунологічний механізм
- спостерігається у 20% хворих хронічною кропив'янкою
- прямі дегранулятори мастоцитів (опіати, рентгенконтрасти)
- зміни метаболізму арахідонової кислоти (аспірин, азотовмісні фарби)

Кропив'янка - лікування

- усунення причинного фактору
- ліки
  - антигістамінні: H1 блокатори
  - трициклічні антидепресанти
  - кортикостероїди

Еритема поліформна - ЕП

Еритема поліформна - ЕП

- Визначення
  - гостра реакція шкіри та слизових оболонок, що може проходити без лікування, і характеризується поліморфним висипом - плямки, папули, везикули і міхурі
  - Кільцеподібні висипи- характерна ознака
- Патофізіологія
  - імунологічно обумовлені порушення, спричинені багатьма можливими етіологічними факторами

EM: мішень

EM: мішень

ЕП - Етіологічні фактори (1)

ІНФЕКЦІЇ

Вірусні

Herpes Simplex, Coxsackie (B5),
Інфекційний мононуклеоз

Мікоплазмові

M. pneumoniae

Бактеріальні

Стрептокок, стафілокок, лепра,
синегнійна палочка

Паразити

Трихомоніаз

Грибкові інфекції

Дерматофітоз, гістоплазмоз

ФІЗИЧНІ ФАКТОРИ

Холод, Сонце

Rtg – терапія

ЕНДОКРИННІ ФАКТОРИ

Місячні, Вагітність

ЕП - Етіологічні фактори (2)

ЛІКИ

Антибіотики (пеніцилін, тетрациклін),
Антиконвульсанти (гідантоїн),
Антипіретики, Анальгетики
Барбітурати, Сульфонаміди

НЕОПЛАСТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

Карцинома внутрішніх органів,
Лейкемія, Лімфома, Міелома,

ХВ. СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ &ВАСКУЛІТИ

Дерматоміозит, Вузлуватий
поліартеріт, Ревматоїдний артрит

КОНТАКТНІ РЕАКЦІЇ

Отрута дуба

ЗМІШАНІ СТАНИ

Екстракції зубів, Їжа

ЕП- Клінічні варіанти

- Синдром Стівенса - Джонсона
  - (поліморфна еритема важкого ст.)
  - патологічний процес охоплює шкіру та слизові оболонки
  - рецидиви, що тривають до 4 - 6 тижнів, і можуть супроводжуватись гіпертермією і загрожувати життю

Синдром Стівенса-Джонсона

Синдром Стівенса-Джонсона

ЕП - Клінічні варіанти

- **Токсичний Епідермальний Некроліз**

Визначення і патофізіологія

- небезпечний варіант, який рідко зустрічається
- на тлі ерітеми утворюються міхурі, що покриваються кірками, які охоплюють всі шари епідермісу на великих поверхнях
- продукти розпаду, що з'являються в шкірі, приводять до різкого зниження бар'єрної функції шкіри
- переважно з'являється в дорослих як реакція до лікарських препаратів
- летальність складає 30% випадків

Токсичний епідермальний некроліз

ТЕН - Етіологічні фактори

ЛІКИ

Сульфонаміди, барбітурати,
Гідантоїни, антибіотики, сульфони

ВІРУСНІ ІНФЕКЦІЇ

Herpes simplex, Zoster

БАКТЕРІАЛЬНІ ІНФЕКЦІЇ

E.coli septicemia

ГРИБКОВІ ІНФЕКЦІЇ

Легеневий аспергільоз

ВАКЦИНАЦІЇ

Віспа, Кір, Поліомієліт

НЕОПЛАЗІЯ

Лімфоми, Лейкемія

Р. ТРАНСПЛАСТАНТ VS

ГОСПОДАРЯ

ЕП - лікування

- Поліморфна ерітема (легка, середня ст.)
зовнішня стероїдна терапія, часом системна
- Поліморфна ерітема (важка ст) –
- Синдром Стівенса - Джонсона
  - Пероральні кортикостероїди (Преднізолон)
  - анальгетики
  - зовнішнє лікування

ТЕН - лікування

- негайна госпіталізація (опікове відділення):
  - місцеві компреси з розчином нітрату срібла (0.25%) чи розчином оцтової кислоти (0.1%)
  - видалення некротичних тканин і накладання мазі з сульфадіазином срібла
  - пероральні кортикостероїди з поступовим зниженням на протязі 6-8 тижнів
  - антибіотики після культурального дослідження
  - інфекційні ускладнення - найчастіша причина смерті

Синдром Стафілокової Обпеченої Шкіри (SSSS, Хв. Ріттера)

- Визначення

- захворювання, що рідко зустрічається, переважно в новонароджених, дітей молодшого віку, але часом - у хворих з імуносупресією
- обпечена шкіра з'являється на тлі еритеми і лущення великих ділянок поверхневих шарів епідермісу
- клінічно важко відрізняється від токсичного епідермального некролізу
- може спонтанно регресувати за 2-3 тижні

Синдром Стафілококової Обпеченої Шкіри (SSSS,Хв. Ріттера)

SSSS (Хвороба Ріттера)

- Патофізіологія
  - викликається Стафілококом (другої групи) так як і бульозне імпетіго
  - фокальна інфекція (риніт, фарингіт) веде до утворення Стафілококового токсину, що викликає лущення зернистого шару епідермісу і спричиняє утворення поверхневих інтраепідермальних шпорин
  - тому Стафілокок не виявляється на шкірі на відміну від бульозного імпетіго

SSSS (Хвороба Ріттера)

- Лікування
  - курс напівсинтетичних похідних пеніциліну, чи цефалоспоріни, або еритроміцин у разі алергії до пеніциліну
  - прогноз у дітей спиятливий

Вузлувата Еритема

- Визначення
  - запалення маленьких судин жирової тканини в гіподермі та глибоких шарах дерми
  - чутливі рожеві вузли, що з'являються, переважно, на передній поверхні гомілок
  - спричинена реакцією гіперчутливості до інфекції, ліків та хронічних запальних процесів

Вузлувата Еритема: етіологічні фактори

ІНФЕКЦІЙНІ АГЕНТИ

- Туберкульоз (діти)
- Кокцидіоїдоз
- Гістоплазмоз
- β -гем. Стрептокок
- Іерсініоз
- Лімфогранульома венер.

ЛІКИ

- Сульфонаміди
- Оральні контрацептиви

ЗМІШАНІ

- Саркоїдоз
- Виразковий коліт
- Бехчета синдром
- Лімфоми
- Ідіопатична- 30%

Вузлувата Еритема

- Лікування
  - симптоматичне лікування - холодні компреси
  - протизапальні нестероїдні ліки - індометацин
  - системні кортикостероїди при гострому перебігу

Вузлувата Еритема

Еритема кільцеподібна центрифугальна:

Еритема кільцеподібна відцентрова

- Персистуючі еритематозні кільцевидні висипи, що поширюються від центру, асимптоматичні
- Локалізація – тулуб, сідниці, стегна, ноги
- Реакція гіперчутливості до ліків, їжі, грибкової та вірусної інфекції, аутоімунної ендокринопатії, гепатиту, неопластичних захворювань/лімфома
- Лікування залежить від визначення та усунення причини: антигістамінні, стероїди

Еритема хронічна мігруюча

- Рання ознака хвороби Лайма
- Викликається спірохетою *Borelia burgdorferi* при укусах кліщів
- Поодинокі або множинні еритеми, що розширюються, з ущільненням по обідку

Еритема хронічна мігруюча

ПРОБУДІТЬСЯ !!!

- УЧІТЕСЯ БРАТИ МОЇ -- ДУМАЙТЕ, ЧИТАЙТЕ-----
- ІСПИТИ !!!
- КОМП'ЮТЕРНИЙ КОНТРОЛЬ !!!
- МОТИВАЦІЯ !!!!

facebook.com/pages/Dermatologists-for-Children - МГО «Дерматологи-Дітям»

**естер
ази**

